

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“อเสวนา – การไม่คบ, เสวนา – การคบ”

คำว่า อเสวนา กับ เสวนา เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง โดยที่ คำว่า อเสวนา แปลว่า การไม่คบ, การไม่เข้าใกล้ และคำว่า เสวนา แปลว่า การคบ, การเข้าไปใกล้ ในที่นี้จะมุ่งอธิบายถึงการไม่คบคนพาล กับการคบบัณฑิต เพราะคนพาล คือผู้ตัดประโยชน์ทั้งในโลกนี้และประโยชน์ในโลกหน้า เป็นบุคคลที่คิดชั่ว ทำชั่ว พูดชั่ว ไม่เห็นโทษ โดยความเป็นโทษ เป็นต้น เป็นบุคคลที่ควรเว้นให้ห่างไกล ไม่ควรคบ ส่วนบัณฑิต คือผู้ดำเนินไปด้วยปัญญา เป็นผู้ที่ดี คิดดี ทำดี พูดดี เห็นโทษโดยความเป็นโทษ เป็นต้น เป็นผู้ควรแก่การคบ ดังข้อความจากอรรถกถา ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ มงคลสูตร ว่า “คนพาลทั้งหลาย ไม่ควรคบ ไม่ควรเข้าใกล้ เหมือนทางที่ควรละเว้น แต่นั่นก็ควรคบ ควรเข้าใกล้บัณฑิต เหมือนทางที่ควรยึดถือไว้”

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ไม่ว่าจะเป็นส่วนใดก็ตาม ย่อมเป็นสิ่งที่จะทำให้ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษา มีความเข้าใจที่ถูกต้องว่า การที่บุคคลจะมีความเจริญในทางกุศลจนกระทั่งรู้แจ้งอริยสัจจธรรมได้นั้น ต้องอาศัยคุณธรรม เจริญกุศล ขัดเกลากิเลสทุกทาง แม้แต่เรื่องของท่าน เรื่องของศีล รวมถึงการฟังพระธรรมในชีวิตประจำวัน ก็ต้องเป็นไปเพื่อการขัดเกลากิเลสของตนเองเท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าข้อความของพระธรรมทั้งหมด จะไม่ส่งเสริมให้พุทธบริษัทเกิดอกุศลจิต หรือว่าสะสมเพิ่มพูนอกุศลเลยแม้แต่น้อย แม้แต่ในขั้นแรกคือ เรื่องของการไม่คบคนพาล กับการคบบัณฑิต ซึ่งในคำสอนทางพระพุทธศาสนา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ว่า เป็นมงคล เป็นเหตุแห่งความเจริญ ซึ่งจะนำไปสู่ความเจริญขั้นของกุศลธรรม จนกระทั่งถึงการรู้แจ้งอริยสัจจธรรม เป็นพระอริยบุคคลตามลำดับขั้น สูงสุดคือถึงความเป็นพระอรหันต์ หหมดจดจากกิเลสโดยประการทั้งปวงได้ในที่สุด

นี่เป็นพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ ถ้าแต่ละบุคคลไม่ทราบว่าจะสิ่งใดจะนำความเจริญมาแก่ตน การคบ การเสวนาคบคนพาลนั้นจะมีโทษมากสักแค่ไหน กล่าวคือจะไม่สามารถบรรลุถึงมงคลประการสุดท้าย คือการรู้แจ้งอริยสัจจธรรมได้เลย ย่อมจะไม่เกื้อกูลให้ผู้คบหาได้รู้แจ้งสภาพธรรมตามความเป็นจริงได้เลย แต่ถ้าได้เห็นโทษของการคบคนพาล ซึ่งเป็นคนไม่ดี ไม่มีคุณธรรม แล้วเห็นคุณของการคบกับบัณฑิต ผู้มีปัญญา (บัณฑิตสูงสุด คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า) ย่อมทำให้ผู้คบหามีโอกาสได้ฟังสัจจธรรม ได้ฟังความจริง ทำให้มีการน้อมประพฤติตามพระธรรมอย่างถูกต้อง กุศลธรรมและปัญญาเจริญยิ่งขึ้น

เพราะฉะนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า การคบ จึงเป็นส่วนสำคัญต่อชีวิตเป็นอย่างมาก เพราะเหตุว่าการคบคนพาล ย่อมนำไปสู่ความเสื่อม คือนำไปสู่อกุศลธรรมทั้งปวง นำความทุกข์ความเดือดร้อนมาให้เท่านั้น แต่ถ้าได้คบ ได้เข้าใกล้บัณฑิต ได้ฟังพระธรรม พิจารณาพระธรรมโดยแยบคาย ย่อมนำไปสู่การเจริญขั้นของกุศลธรรมทั้งปวง นำไปสู่การรู้แจ้งอริยสัจจธรรม นำความสุขมาให้โดยส่วนเดียว เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงควรอย่างยิ่งที่จะหลีกเลี่ยงคนพาล ไม่คบคนพาล ไม่เข้าใกล้ในความไม่ดี ควรแต่คบหาสมาคมกับบัณฑิตเท่านั้น และที่ไม่ควรลืม คือแต่ละคนสะสมมาแตกต่างกัน ถึงแม้คนอื่นจะไม่ได้ทำอะไร ก็ไม่เป็นเครื่องกั้นการเจริญขั้นของกุศลธรรมของเราได้ นั่นก็คือสามารถมีเมตตา

มีความเป็นมิตรเป็นเพื่อน ไม่โกรธ สงเคราะห์ได้ เท่าที่จะเป็นไปได้ แม้ผู้นั้นจะไม่ดีอย่างไรก็ตาม
ไม่ควรเลยที่จะให้อกุศลเกิดทำร้ายจิตของตนเอง เพราะใคร ๆ ก็ทำร้ายจิตของเราไม่ได้ นอกจาก
อกุศลของเราเท่านั้นจริงๆ.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com , โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖]